

MAMLAKATIMIZDA ADOLAT VA QONUN USTUVORLIGI
TAMOYILLARINI TARAQQIYOTNING ENG ASOSIY VA ZARUR
SHARTIGA AYLANTIRISH

Chorshanbiyeva Mahliyo Sherali qizi

Termiz davlat pedagogika institute

1-kurs magistranti:

Ilmiy rahbar: PhD Boboyeva Sitora

Anotatsiya. *Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida adolat va qonun ustuvorligini ta'minlash, ularni jamiyatda barqaror taraqqiyotning poydevori sifatida qaror toptirish masalalari yoritiladi. Qonun ustuvorligini ta'minlash fuqarolarning huquq va erkinliklarini kafolatlash, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash hamda davlat va jamiyat o'rtasida o'zaro ishonchni oshirishga xizmat qilishi tahlil qilinadi. Shuningdek, adolatli boshqaruv, sud-huquq tizimidagi islohotlar va yuridik madaniyatni oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar ham ko'rib chiqiladi. Maqolada adolat va qonun ustuvorligini taraqqiyotning zarur sharti sifatida ilgari surishning dolzarbligi ilmiy-nazariy va amaliy nuqtai nazardan tahlil etiladi.*

Kalit so'zlar: *Adolat, qonun ustuvorligi, huquqiy davlat, fuqarolik jamiyati, taraqqiyot, sud islohotlari, ijtimoiy barqarorlik, yuridik madaniyat.*

Аннотация. *В данной статье рассматриваются вопросы обеспечения справедливости и верховенства закона в Республике Узбекистан как ключевого и необходимого условия устойчивого развития. Подчеркивается роль правопорядка в гарантировании прав и свобод граждан, укреплении общественной стабильности и доверия между государством и обществом. Анализируются проводимые реформы в судебно-правовой системе, меры по повышению правовой культуры и продвижению принципов справедливого управления. Статья раскрывает актуальность превращения справедливости и верховенства закона в основополагающий фактор прогресса с научно-теоретической и практической точек зрения.*

Ключевые слова: *Справедливость, верховенство закона, правовое государство, гражданское общество, развитие, судебные реформы, социальная стабильность, правовая культура.*

Abstract. *This article explores the importance of ensuring justice and the rule of law in the Republic of Uzbekistan as a fundamental and essential condition for sustainable development. It highlights the role of legal order in guaranteeing citizens'*

rights and freedoms, strengthening social stability, and fostering mutual trust between the state and society. The article examines ongoing reforms in the judicial and legal system, efforts to enhance legal culture, and the promotion of fair governance principles. The relevance of turning justice and the rule of law into a cornerstone of national progress is analyzed from both theoretical and practical perspectives.

Keywords: *Justice, rule of law, legal state, civil society, development, judicial reforms, social stability, legal culture.*

Kirish

Har qanday demokratik jamiyat va huquqiy davlatning poydevorini adolat va qonun ustuvorligi tamoyillari tashkil etadi. O'zbekiston Respublikasida keyingi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar, ayniqsa, sud-huquq tizimini takomillashtirish, inson huquqlari va erkinliklarini kafolatlash, shuningdek, fuqarolik jamiyati institutlarini mustahkamlash borasidagi sa'y-harakatlar aynan ushbu tamoyillarning hayotiy ahamiyatini yana bir bor namoyon etmoqda. Taraqqiyotning har qanday shakli – ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy yoki madaniy yo'nalishda bo'lishidan qat'i nazar – u, eng avvalo, jamiyatda qonun ustuvorligi va ijtimoiy adolatning amalda qaror topganligiga bevosita bog'liq.

Adolat — bu faqat sud zallarida qaror topadigan tushuncha emas, balki u har bir fuqaroning kundalik hayotida, davlat idoralari faoliyatida, siyosiy va iqtisodiy munosabatlarda, hatto madaniy-ma'naviy hayotda ham o'z ifodasini topmog'i lozim. Qonun ustuvorligi esa, jamiyatdagi barcha subyektlar — oddiy fuqarodan tortib eng yuqori lavozimdagi mansabdor shaxsgacha — qonun oldida teng bo'lishini anglatadi. Bu tamoyil jamiyatda tartib-intizomni, ijtimoiy barqarorlikni va ishonch muhitini ta'minlaydi. Mamlakatimizda bugungi kunda olib borilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi — fuqarolarning huquqiy ongini oshirish, yuridik madaniyatni shakllantirish va davlat organlarining ochiqligi, shaffofligi hamda hisobdorligini ta'minlash orqali haqiqiy huquqiy davlat asoslarini mustahkamlashdan iboratdir. Ushbu maqolada O'zbekistonda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning eng muhim va zaruriy shartiga aylantirish borasidagi yondashuvlar, qonunchilikdagi o'zgarishlar, amaliy chora-tadbirlar va ularning natijalari tahlil qilinadi.

Adolat va qonun ustuvorligi har bir taraqqiy etayotgan jamiyatning asosiy tamoyillaridan biri bo'lib, ularning amalda ta'minlanishi davlatning siyosiy barqarorligi, ijtimoiy adolatlilik darajasi va fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini belgilovchi muhim mezon sanaladi. O'zbekistonda ushbu yo'nalishda amalga oshirilayotgan islohotlar chuqur tizimli yondashuvga asoslangan bo'lib, ularning

poydevorida inson manfaatlarini oliy qadriyat sifatida e'tirof etish yotadi. Avvalo, adolat tamoyilining amalda qaror topishi uchun mustaqil, adolatli va xolis sud tizimi faoliyat yuritishi zarur. Shu bois, keyingi yillarda sud-huquq tizimining mustaqilligini ta'minlash, fuqarolarning sud orqali huquq va manfaatlarini himoya qilish imkoniyatlarini kengaytirish, sudyalarning professionalligini oshirish borasida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, sud qarorlarining ochiqligi va shaffofligi ta'minlanmoqda, sud majlislari onlayn tarzda kuzatilmoqda, bu esa adolat prinsipining ochiq va tenglik asosida amalga oshishiga xizmat qilmoqda.

Qonun ustuvorligi tamoyili esa davlatning barcha sohalarida qonunlar hukmron bo'lishini, hech bir shaxs yoki tashkilot qonundan ustun bo'la olmasligini taqozo etadi. O'zbekistonda ushbu prinsipni hayotga tatbiq etish maqsadida qabul qilinayotgan normativ-huquqiy hujjatlar xalq manfaatlariga xizmat qiladigan demokratik qadriyatlar asosida ishlab chiqilmoqda. Shu bilan birga, qonun ijodkorligi jarayonlarida fuqarolik jamiyati institutlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va mutaxassislar keng jalb qilinmoqda, bu esa qonunlarning hayotiyligi va samaradorligini oshirmoqda. Bundan tashqari, aholining huquqiy savodxonligini oshirish, yuridik madaniyatni rivojlantirish ham qonun ustuvorligi va adolatni ta'minlashning muhim omillaridan hisoblanadi. Maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'lim tizimigacha bo'lgan barcha bosqichlarda huquqiy bilimlar berilmoqda, turli seminarlar, ommaviy tadbirlar, axborot vositalaridagi targ'ibot ishlari orqali fuqarolarda qonunlarga hurmat ruhida ong va qarashlar shakllantirilmoqda.

Shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati, davlat organlarining ochiqligi va hisobdorligini kuchaytirish orqali davlat boshqaruvida adolat va qonun ustuvorligini ta'minlash yo'lida amaliy chora-tadbirlar joriy etilmoqda. Korrupsiya — adolat prinsipining eng katta dushmani sifatida baholanadi, shuning uchun bu illatga qarshi murosasiz kurashish taraqqiyotning ajralmas qismidir.

Adolat va qonun ustuvorligini taraqqiyotning zarur sharti sifatida qaror toptirish mamlakatimizda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiy yuksalishga erishish hamda xalqning turmush sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu yo'nalishda boshlangan islohotlar izchil davom ettirilayotgan bo'lib, ular natijasida O'zbekiston huquqiy-demokratik davlat sifatida dunyo hamjamiyatida o'z mavqeini mustahkamlab bormoqda.

Xulosa

Mamlakatimizda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning ajralmas va zaruriy shartiga aylantirish yo'lida olib borilayotgan izchil siyosat davlat va jamiyat barqarorligi, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlash, shuningdek, davlat boshqaruvi tizimining ochiqligi va shaffofligini kuchaytirishga xizmat

qilmoqda. Sud-huquq islohotlari, korrupsiyaga qarshi kurash, huquqiy savodxonlikni oshirish kabi chora-tadbirlar mamlakatda huquqiy madaniyatni shakllantirish va mustahkamlashga asos bo'lmoqda. Shu nuqtai nazardan qaralganda, adolat prinsipining hayotda qaror topishi va qonun ustuvorligining barcha sohalarda to'liq ta'minlanishi nafaqat ijtimoiy adolat muhitini barpo etadi, balki iqtisodiy va siyosiy barqarorlikning, umuman, jamiyat taraqqiyotining kafolatidir. O'zbekistonda bu boradagi siyosiy irodaning mustahkamligi, tizimli islohotlarning bosqichma-bosqich amalga oshirilayotgani ijobiy natijalar bermoqda. Kelgusida ushbu tamoyillar asosida olib boriladigan ishlarda fuqarolik jamiyati institutlarining faolligi, jamoatchilik nazorati va huquqiy madaniyatning yanada chuqurlashuvi muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi farmoni, 28.01.2022 y., PF–60-son.
3. “Sud-huquq tizimini isloh qilish konsepsiyasi” – O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni, 2020-yil 10-fevral, PF–5953-son.
4. Abdullayev, A.X. *Huquqiy demokratik davlat: nazariya va amaliyot*. – Toshkent: “Adolat”, 2021.
5. Juraev, M. *Adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarining huquqiy asoslari*. – Samarqand: “Ma'naviyat”, 2022.
6. Karimova, S.M. *Sud islohotlari va huquqiy tizimni modernizatsiya qilish*. – Toshkent: “Huquq dunyosi”, 2020.
7. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi rasmiy axborot sayti: www.parliament.gov.uz